

Статус кредитора у справі про банкрутство

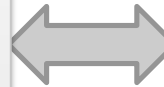

Тернопіль, 2025

Кодекс «прокредиторський»?

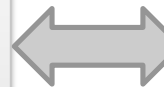

Відкриття
провадження без
рішення суду

Право суду відмовити в
разі спору про право,
превентивна
реструктуризація і
неплатоспроможність
ФО – лише боржник

Право кредиторів
визначати умови
продажу майна

Встановлює суд, якщо
арбітражник не згоден

Право обрати
арбітражника

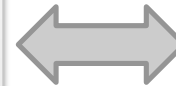

Ініціюючий кредитор,
інший – судом (по ФО
– боржник)

Кодекс «прокредиторський»?

Строки
скорочено

Рішення
приймаються судом
(мораторій
автоматично?)

Право кредиторів
ініціювати
припинення
справи про
банкрутство
фізичної особи

Чіткий перелік
підстав і рішення за
судом
(добросовісність
боржника!)

Кредитори
голосують за
план санації

2/3 замість 100% +
Крос-класове
затвердження судом

Очікування кредиторів

1. Визначені законом строки будуть дотримані (строки процедури+мораторію на задоволення вимог забезпеченого кредитора)
2. Максимально швидке і повне задоволення вимог (кошти від реалізації забезпечення будуть спрямовані згідно пріоритету обтяжувачів)
3. На кредитора не буде покладено не передбачених законом витрат
4. Обмеження, пов'язані з процедурою банкрутства, будуть співмірними і обмеженими в часі («змінюваний» реєстр кредиторів, в т.ч. валюта, вартість забезпечення, право голосу забезпечених кредиторів)

Строки (час = гроші)

Підготовче засідання – до 14 – 20 днів
(відкриття провадження)

Попереднє засідання – 70 днів – 3 місяця
(визнання вимог кредиторів)

Підсумкове засідання – до 170 днів з моменту
відкриття провадження
(перехід в санацію або ліквідацію)

Санація – строк не встановлено
Ліквідація – до 12 місяців

Хто керує справою про банкрутство?

ГПК (п. 1 ч. 5 ст. 13):

Суд керує ходом судового процесу

ЄСПЛ:

- Право на справедливий і публічний розгляд справ впродовж розумного строку (п. 1 ст. 6 Конвенції)
- Обов'язок швидкого здійснення правосуддя покладається, в першу чергу, на відповідні державні судові органи;

Прояви судового активізму:

- «принцип судового контролю» - звернення стягнення на заставу з дозволу суду
- визначення розміру забезпечених вимог (повністю або згідно договору);
- стягнення винагороди АК з кредиторів

Суд: критерій «найкращих інтересів кредитора» (ст. 33-24 КУЗпБ)

Суд затверджує план превентивної реструктуризації, якщо ...
класи залучених кредиторів з правом голосу, які проголосували проти схвалення плану превентивної реструктуризації, перебувають в умовах не гірших, ніж класи залучених кредиторів того самого рангу, та в більш сприятливих умовах, ніж молодші класи залучених кредиторів

Суд схвалює план санації, якщо кредитори, які голосували проти, отримують більше, ніж в разі ліквідації

100грн. сьогодні або 200грн. через 5 років?

	Негайне погашення 20% (простий процент)	Негайне погашення (складний процент)	Погашення через 5 років
день1	100	100	
1-й рік	120	122	
2-й рік	144	148	
3-й рік	173	180	
4-й рік	207	219	
5-й рік	249	267	200

Пост. НБУ 97

105. Банк здійснює порівняльний аналіз потенційно прийнятних варіантів врегулювання заборгованості боржника/контрагента, включаючи варіанти реструктуризації, позасудового та/або судового врегулювання заборгованості, на підставі результатів розрахунку ЧТВ, які враховують ймовірність реалізації кожного з таких варіантів.

Забезпечені вимоги (кодекс)

Забезпечені кредитори **зобов'язані подати заяву** з грошовими вимогами до боржника під час провадження у справі про банкрутство **в частині вимог, що є незабезпеченими, або за умови відмови від забезпечення.**

Забезпечені кредитори можуть повністю або частково відмовитися від забезпечення. Якщо вартості застави недостатньо для покриття всієї вимоги, кредитор повинен розглядатися як забезпечений лише в частині вартості предмета застави. Залишок вимог вважається незабезпеченим.

Склад і розмір грошових вимог кредиторів визначаються в національній валюті України. Якщо зобов'язання боржника визначені в іноземній валюті, то склад і розмір грошових вимог кредиторів визначаються **в національній валюті** за курсом, встановленим Національним банком України **на дату подання кредитором заяви** з грошовими вимогами до боржника.

Вимоги до майнового поручителя (історія)

Банк звернувся у 2017 році з вимогами на суму 7 260 921,30 грн, які було визнано ухвалою суду забезпеченими на суму 1 227 000,00 грн на підставі визначеної сторонами в договорі від 2013 року заставної вартості предмету іпотеки. У 2020 році іпотечне майно було реалізовано за 7 000 000,00 грн.

Банк після проведення аукціону звернувся із заявою про визнання його грошових вимог як забезпечених на суму 7 000 000,00 грн в задоволенні якої йому було відмовлено (5 700 000,00 грн – різниця).

Постанова КГС ВС від 16.12.2020 № 921/184/16-г/10

Вимоги до майнового поручителя

Тлумачення абзацу третього частини другої статті 45 КУзПБ у взаємозв'язку з положеннями статей 572, 575, 589 ЦК України, статей 7, 11, 17, 18 Закону України «Про іпотеку», статей 12, 19, 28 Закону України «Про заставу» свідчить, що вимоги забезпеченого кредитора, якщо інше не обумовлено договором застави (іпотеки) та немає заяви такого кредитора про повну чи часткову відмову від забезпечення, до майнового поручителя, який не є боржником в основному зобов'язанні, **є забезпеченими в цілому** незалежно від облікової оцінки заставного (іпотечного) майна визначеної сторонами в договорі застави (іпотеки).

Постанова КГС ВС від 16.08.2023 у справі № 910/23952/15

Вимоги до майнового поручителя

Кінцева вартість заставного (іпотечного) майна для цілей проведення розрахунків із забезпеченим кредитором формується в момент його реалізації.

Застава (іпотека) припиняється, а вимоги забезпеченого кредитора вважаються погашеними у разі реалізації предмета застави (іпотеки) з дотриманням вимог КУзПБ.

Постанова КГС ВС від 04.02.2021 у справі № 904/1360/19

(а якщо є фінансова порука? Що з розподілом витрат? Може претендувати на кошти від незаставного майна?)

Вимоги до майнового поручителя

Такий підхід враховує положення абзацу третього частини другої статті 45 КУзПБ, та мінімізує виникнення проблемних ситуацій, про які зазначалося у цій постанові. **Забезпечений кредитор при такому підході самотійно визначає модель поведінки** щодо своєї участі у справі про банкрутство: або його вимоги є повністю забезпеченими (з урахуванням умов відповідного договору застави (іпотеки)), однак при цьому він бере участь у засіданні зборів кредиторів та комітеті кредиторів лише з правом **дорадчого голосу**, або він вчиняє активні процесуальні дії щодо повної чи часткової **відмови від забезпечення** і таким чином набуватиме право вирішального голосу на зборах кредиторів.

Відмова від забезпечення

Кодекс України з процедур банкрутства імперативно визначає право кредитора відмовитись від забезпечення власних вимог. Така відмова має бути належним чином заявлена кредитором. У разі не здійснення такої відмови та не заявлення відповідних вимог кредитором - відомості про забезпечення підлягають включенню до реєстру на загальних підставах.

Варто відзначити, що для того щоб суд міг достеменно встановити наявність відмови заставного кредитора повністю чи частково від забезпечення необхідно такому кредитору (хоч це і не передбачено положеннями Кодексу України з процедур банкрутства) **надати таку відмову у письмовій формі розпоряднику майна боржника та суду**, де обов'язково повинно бути вказано основне зобов'язання, його розмір, зобов'язання яке забезпечує майном боржника основне зобов'язання та розмір відмови від забезпечення.

(постанова Верховного Суду від 19.05.2021 у справі № 925/367/20)

Відмовившись від забезпечених вимог, **до винесення ухвали попереднього засідання**, такий кредитор стає конкурсним кредитором з усіма правами зазначеної категорії кредиторів.

А можна пізніше?

Відмова від забезпечення

- Подати відмову треба у строк для заявлення вимог кредиторів (Постанова ВС) – як кредитор може встановити наявність економічної вигоди від такого процесуального рішення (відсутність застави та/або її стан, сума вимог інших незабезпечених кредиторів) в цей строк? (недосяжний стандарт доказування – майнові права за контрактами, товари в обороті, майбутній врожай, рухоме майно)
- Форма відмови (нотаріальна щодо нотаріальних або всіх договорів) і виключення записів з держ реєстрів?
- Чи припиняє відмова дію договорів забезпечення? А якщо одностороння відмова від договору не передбачена?
- Якщо заставне майно буде виявлене після відмови від забезпечення, можна відновити статус забезпеченого кредитора?
- Як будуть ділитися витрати на процедуру між кредиторами? Доля забезпеченого кредитора буде рахуватися від погашених вимог? Від повного розміру визнаних вимог?

Вимоги до основного боржника

Щодо вимог забезпеченого кредитора до боржника, який є боржником в основному зобов'язанні, то вартість предмета застави, в тому числі і розмір вимог заставного кредитора, вимоги якого забезпечені заставою майна боржника, визначаються у розмірі вартості предмета застави, який визначений між кредитором та боржником у договорі застави.

Постанова ВС від 17.06.2020 у справі №905/2028/16

Як вносяться зміни до реєстру вимог кредиторів?

72.6. Пунктом 1 Розділу III "Ведення Реєстру" Вимог* передбачено, що арбітражний керуючий починає ведення Реєстру за результатами попереднього засідання господарського суду у справі про банкрутство (неплатоспроможність).

72.7. Підставою для внесення відомостей до Реєстру є **ухвала (постанова) господарського суду або інформація**, отримана під час провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) (списання або прощення боргів, задоволення вимог кредиторів, зміна відомостей про кредитора тощо).

72.8. Відповідно до пункту 8 Розділу III "Ведення реєстру" Вимог, у разі погашення вимог кредитора іншим шляхом, ніж задоволення за рахунок реалізації майна, відомості щодо способу погашення та дати погашення такої вимоги вносяться в графу "Примітки".

72.9. Також, пунктом 14 Розділу III Вимог передбачено, що у випадку повного погашення вимог кредитора або відмови кредитора від вимог у графі «Примітки» відповідного запису Реєстру робиться відмітка про повне погашення або про виключення вимог кредитора із зазначенням дати та підстав погашення чи виключення.

72.10. Отже, **ведення реєстру вимог кредиторів належить до компетенції ліквідатора**, згідно з положеннями частини першої статті 61 КУзПБ та Вимог, який на підставі інформації отриманій, зокрема, під час провадження у справі про банкрутство, вносить відповідні відомості до реєстру.

постанова «банкрутної палати» КГС ВС від 15.03.2023 у справі № 904/10560/17

* Вимоги до форми та порядку ведення реєстру вимог кредиторів у справах про банкрутство (неплатоспроможність), затверджені наказом Міністерства юстиції України від 17.08.2020 № 2778/5

Співвідношення вимог (до позичальника та іпотекодавця)

розмір пред'явлених кредиторських вимог до боржника – іпотекодавця не може бути більшим за розмір кредиторських вимог, пред'явлених до боржника за основним зобов'язанням. Коливання курсу валют, яке призвело до курсової різниці у розмірі сум кредиторських вимог до основного боржника та кредитора, незалежно від валюти, якою сторони договору погодили здійснювати погашення заборгованості за зобов'язанням, не можна розцінювати як підставу для визначення за акцесорним зобов'язанням іншого розміру кредиторських вимог, ніж були визнані господарським судом з подальшим зазначенням у судовому рішенні розміру зобов'язання у гривні під час розгляду кредиторських вимог в процедурах банкрутства основного боржника.

Постанова КГС ВС від 16.08.2023 у справі № 910/23952/15

Співвідношення вимог (до позичальника та іпотекодавця)

60.4. Наявність провадження у справі про банкрутство, звернення кредитора (банку) із заявою про задоволення кредиторських вимог з подальшим розглядом такої заяви судом та ухваленням відповідного рішення, яким такі кредиторські вимоги визнані судом, свідчить про те, що зазначеними обставинами фактично змінено умови виконання зобов'язання, їх строк виконання є таким, що настав, а подальше задоволення вимог кредитора повинно здійснюватися не лише відповідно до умов кредитного договору, але й у порядку, передбаченому чинним законодавством, яким регулюються процедури банкрутства.

Постанова КГС ВС від 16.08.2023 у справі № 910/23952/15

Співвідношення вимог

Дата/подія	курс USD	сума кредита, kUSD	сума кредита, екв. тис.грн.	вартість іпотеки, kUSD	вартість іпотеки, екв.тис.грн.
16.02.2007 (видача кредиту)	5,1	100,0	505,0	100,0	505,0
17.03.2014 (банкрутство позичальника)	9,6	80,0	768,1	80,0	768,1
23.09.2015 (банкрутство іпотекодавця)	21,7		768,1	70,0	1 521,7
втрата кредитора		=80-35,4			753,6

Позов про звернення стягнення на іпотеку

Позов щодо звернення стягнення на предмет іпотеки не є за своєю суттю зверненням до господарського суду, в провадженні якого перебуває справа про банкрутство, щодо отримання згоди на реалізацію майна боржника в порядку положень частини п'ятої статті 41 КУзПБ, а тому задоволення такого позову матиме наслідком недотримання положень частини шостої статті 41 КУзПБ, згідно з якими задоволення забезпечених вимог кредиторів за рахунок майна боржника, яке є предметом забезпечення, здійснюється лише в межах провадження у справі про банкрутство.

**Провадження у справі закрито (неналежний спосіб захисту?
Як працюватиме з новою редакцією норми про
автоматичне припинення мораторію?)**

постанова СП КГС ВС від 04.10.2023 у справі № 910/20057/16

**Активна позиція
суду – основа
ефективного руху
справи!**